

Raadsvergadering d.d. 12 oktober 2017

Agendapuntnr.: 17

Aan de raad,

Onderwerp

Vaststellen van de Integrale Strategie Ruimte als gezamenlijke ambitie voor de ruimtelijke ontwikkeling van de Metropoolregio Eindhoven (MRE).

Beslispunten

- De Integrale Strategie Ruimte als gezamenlijke ambitie voor de ruimtelijke ontwikkeling van de Metropoolregio Eindhoven vaststellen;
- De Integrale Strategie Ruimte aanbieden aan Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-Brabant als gezamenlijk inbreng voor de provinciale Omgevingsvisie;
- De Integrale Strategie Ruimte betrekken bij de lokale omgevingsvisie(s);
- Akkoord gaan met de uitwerking van de Integrale Strategie Ruimte in een uitvoeringsprogramma;
- De Integrale Strategie Ruimte over twee jaar actualiseren.

Samenvatting

Bij brief van 20 juli jl. (zie bijlagen) biedt de bestuurlijk trekker u namens de Werkplaats Strategie Ruimte (WSR) van de MRE de Integrale Strategie Ruimte (ISR) ter vaststelling aan. De ISR is een ruimtelijke uitwerking van de gezamenlijke ambitie van de 21 gemeenten van de MRE. Deze ambitie behelst het volgende: de regio verder ontwikkelen tot een economische topregio die internationale allure verbindt aan regionale eigenheid. Aan de totstandkoming van de ISR is een heel proces voorafgegaan dat nader omschreven is onder het kopje 'aanleiding'.

Aanleiding

De ruimtelijke strategie voor de regio Zuidoost Brabant is in 2009 vastgelegd in het Ruimtelijk Programma Brainport met bijbehorende Strategiekaart. De Strategiekaart geeft een denkrichting aan en toont de ambitie van de regio, zoals deze destijds werd gedeeld. Na de vaststelling is de kaart nog een aantal keren geactualiseerd. Omdat de tijd niet heeft stilgestaan is de Werkplaats Strategie Ruimte (WSR) eind 2015 in opdracht van het Regionaal Platform gestart met de werkzaamheden om te komen tot een nieuwe Integrale Strategie Ruimte (ISR) voor het gebied van de MRE.

De leden van de WSR komen uit het bedrijfsleven, van kennisinstellingen en vanuit de overheid (triple helix). Het voordeel van deze mix aan deelnemers is dat de verschillende invalshoeken van de gezamenlijke visie op de leefomgeving beter gebundeld zijn en ook uitnodigen om dit gezamenlijk te gaan verbeteren. De gemeenten worden in de WSR per sub-regio

vertegenwoordigd door een bestuurlijk trekker, die verantwoordelijk is voor de afstemming binnen de sub-regio.

Sinds de start in 2015 heeft de WSR via bestuurlijke en ambtelijke bijeenkomsten en gesprekken met haar partners informatie opgehaald. Daarbij hebben de vier sub-regio's elk een visie gegeven op de unieke kwaliteiten die elke sub-regio te bieden heeft en waar de kansen liggen om deze kwaliteiten uit te bouwen en te versterken. Voor sub-regio De Peel is dit de visie 'De Peel maakt het in Brainport'. Er hebben gesprekken met kennisinstellingen (o.a. Technische Universiteit Eindhoven), het bedrijfsleven (o.a. Brabants Zeeuwse Werkgevers en bedrijven als ASML en Philips) en met partijen uit het maatschappelijk middenveld (o.a. ZLTO, GGD en ANWB) plaatsgevonden. Er is gesproken met omliggende regio's en de provincie, terwijl er daarnaast afstemming heeft plaatsgevonden met andere werkplaatsen van de MRE. De ISR is op verschillende momenten met raadsleden besproken, tijdens (sub-)regionale raadsledenbijeenkomsten en bijeenkomsten van de Raadstafel²¹. Op 5 april jl. hebben de raadsleden tijdens de raadsledenbijeenkomst kennis kunnen maken van het concept van de ISR. Daarbij is het concept gepresenteerd en besproken.

Beoogd effect en/of resultaat

De regio verder ontwikkelen tot een economische topregio die internationale allure verbindt aan regionale eigenheid. Op die manier wordt gezorgd voor een aantrekkelijke en toekomstbestendige leefomgeving voor de inwoners van de regio en wordt een bijdrage geleverd aan het vestigingsklimaat voor bedrijven.

Argumenten

DE INTEGRALE STRATEGIE RUIMTE: WAT IS HET?

Wat is het *wel*?

De ISR is een *ambitie-, inspiratie- en kansendocument*; opgesteld samen met partners uit het bedrijfsleven, wetenschap, onderwijs en overheden. Daarnaast heeft een breed scala aan maatschappelijke partijen input geleverd. Daarmee is een goede en breed gedragen basis ontstaan van waaruit partijen op verschillende niveaus (lokaal, (sub)regionaal en bovenregionaal) werken aan opgaven ter versterking van de kwaliteiten van de regio. De strategie wordt ter vaststelling voorgelegd aan de raden van de 21 gemeenten. Het vormt daardoor een gemeenschappelijk vertrekpunt voor de eigen, lokale, beleidsontwikkeling en voor de onderling/met andere partijen/hogere overheden te maken afspraken.

Een andere belangrijke functie is dat het de inbreng vormt namens de gemeenten binnen de MRE voor de provinciale omgevingsvisie. De ISR richt zich op de integrale versterking van de hele regio en nodigt alle partijen uit aan de realisatie hiervan bij te dragen. Deze bijdragen vormen de inhoud van een samen te stellen uitvoeringsprogramma, waarmee de ambities ook daadwerkelijk gerealiseerd moeten gaan worden.

Wat is het *niet*?

De ISR is geen plan waaraan getoetst wordt, het is geen juridisch plan zoals een structuurvisie op basis van de Wet ruimtelijke ordening of een Omgevingsvisie op basis van

de Omgevingswet. De kaarten in de ISR zijn globaal en zijn niet bedoeld en ook niet geschikt om op perceelsniveau te worden geïnterpreteerd. Ook is de ISR niet uitputtend als het gaat om concrete projecten en pilotprojecten. Dit is een proces wat continu in beweging is.

DE INTEGRALE STRATEGIE RUIMTE: DE AMBITIE

Op het hoogste abstractieniveau zijn de ambities in de ISR benoemd. Ingezet wordt op het realiseren van:

De energieke regio.

- De centra van steden en dorpen zijn van bewoners en bezoekers. Inrichting is gericht op beleving en verblijfskwaliteit.
- Frisse lucht en een leeg hoofd. De grote natuurgebieden zijn verbonden, groen loopt door van het landelijk gebied in de steden Eindhoven en Helmond.
- De gevolgen van klimaatverandering worden opgevangen en de kansen die klimaatverandering biedt worden verzilverd. Klimaatadaptatie is uitgangspunt bij ruimtelijk ontwerp. Als proeftuin voor het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie wordt kennis ingezet om nieuwe economie te genereren.
- De boerderij van de toekomst draagt positief bij aan de kwaliteit van de leefomgeving. Transformatie van de agrarische sector wordt ruimtelijk ondersteund en aangejaagd.
- De regio is als eerste regio in Nederland energieneutraal. Deze transitie grijpen we aan om nieuwe economie te maken.
- Een duurzame inrichting en gezondheid zijn leidende thema's voor ruimtelijke keuzes.

De verbonden regio

- Een diversiteit aan plekken om te ontmoeten, ideeën uit te wisselen en te verbinden. Bouwen aan de plekken waar activiteiten en mensen samenkomen.
- Een onderscheidende regionale en (inter-)nationale bereikbaarheid.
 - o Verplaatsen in de regio is sneller, eenvoudiger en aangenamer.
 - o Smart mobility
 - o Intensiveren van verbindingen met de rest van de wereld.
 - o De gebruiker van mobiliteit staat centraal. De gebruiker heeft meer dan waar ook ter wereld toegang tot mobiliteitsservices die hem/haar in de verplaatsingsbehoefte ondersteunen.
- De regio is digitaal op orde. De ambitie wordt verder uitgewerkt. Glasvezel in 2025 naar alle woningen en gebouwen.

De innovatieve regio

- High tech en design zien we in de openbare ruimte. Bewoner en bezoeker ervaren en zien de Brainportsfeer.
- Economische activiteit en innovatie op werklocaties. Verbeteren verwevenheid campussen, kennisinstellingen en de innovatieve maakindustrie.

- Ruimte om te experimenteren. Het living lab of proeftuin als nieuw economisch model en als methode voor maatschappelijke vernieuwing.
- Metropolitane kwaliteit van de regio wordt versterkt door investering in stedelijke kwaliteit, landelijke kwaliteit, (de kwaliteit van) topvoorzieningen en het verbeteren van de verbindingen tussen deze kwaliteiten.
- We gaan zuinig met onze ruimte om, circulaire economie is uitgangspunt voor ruimtelijk ontwerp.
 - o We bevorderen hergebruik en transformatie. We blijven investeren in het vernieuwen van bedrijventerreinen.
 - o Vrijkomende bedrijfspanden, in het bijzonder agrarische bebouwing, worden gesloopt of voor andere functies gebruikt.
 - o Prioriteit voor behouden en hergebruiken erfgoed.

Bovenstaande ambities zijn het uitgangspunt van de ISR en deze zijn ondergebracht in de volgende thema's:

1. Economisch vestigingsklimaat;
2. Woon- en leefklimaat;
3. Omgevingskwaliteit;
4. Mobiliteit;
5. Duurzaamheid en klimaat.

Onderstaand wordt per thema aangegeven op welke wijze de belangen van de gemeente zijn meegenomen. De opmerking die hierbij wel gemaakt moet worden is dat de ISR de beoogde ontwikkeling op hoofdlijnen toont.

Ad 1. Economisch vestigingsklimaat.

Aangegeven wordt dat er in het algemeen een te grote plancapaciteit aan bedrijventerreinen wordt gesignaleerd. Dit heeft te maken met het feit dat de aandacht steeds meer uitgaat naar het verdichten en zo mogelijk transformeren van bestaande bedrijventerreinen. In het stedelijk gebied zijn hier reeds afspraken over gemaakt en wordt 150 ha aan bedrijventerreinen geschrapt. De betreffende gemeenten steunen elkaar hierin middels een fonds. Dit wordt gezien als een belangrijke voorbeeldfunctie voor andere regio's, waaronder de Peelregio. In Peelregio-verband zijn hier ook afspraken over gemaakt en is de conclusie getrokken dat er geen bedrijventerreinen geschrapt hoeven te worden. Deze afspraken worden dit jaar overigens opnieuw tegen het licht gehouden.

Ad 2. Woon- en leefklimaat.

Het ideaalbeeld is de juiste woning op de juiste plaats. Buiten het stedelijk gebied ligt de nadruk op woongebieden in lage dichtheden, terwijl het in de kleine kernen gaat om woonmilieus met een dorps karakter. Kleine kernen moeten kunnen bouwen naar concrete eigen behoefte conform de provinciale prognoses. Gestreefd wordt naar vitale, leefbare dorpen. Op regionaal en sub-regionaal niveau wordt toegewerkt naar afspraken over woningbouwprogrammering en kwalitatieve accenten.

Ad 3. Omgevingskwaliteit.

Aangegeven wordt dat het verder aaneen groeien van het stedelijk gebied niet past bij de identiteit van de regio, die bestaat uit een netwerk van grote en kleinere steden, verstedelijkte dorpen en landelijke woonlandschappen. Gestreefd wordt naar een optimale balans in het gebruik van het landschap, waarbij agrarische-, stedelijke-, ecologische-, recreatieve- en energiefuncties op een gezonde wijze met elkaar in evenwicht zijn.

Recreatie en toerisme is een belangrijke economische sector gekoppeld aan het landschap. Kansen hiervoor liggen o.a. in het Rijk van Dommel en Aa. De Peel wordt een groot landschapspark met nieuwe noord-zuidverbindingen tussen Noord-Brabant, Limburg en Duitsland. De agrarische sector is een groot grondgebruiker in de regio. Er moet een samenspel komen van complexe opgaven gerelateerd aan een duurzame, toekomstbestendige sector waarbij klimaatbestendigheid, gezondheid, ecologie, dierenwelzijn en schaalvergroting in combinatie met leegstand/VAB's en belangrijke rol spelen. De boerderij van de toekomst draagt positief bij aan de kwaliteit van de leefomgeving.

Zowel in het stedelijk gebied als in het landelijk gebied moet er voldoende ruimte en aandacht zijn voor water. Dit om wateroverlast en schade te voorkomen, droogteschade te beperken, een goede oppervlakte- en drinkwaterkwaliteit te garanderen en ecologische verbindingzones te versterken.

Ad 4. Mobiliteit.

Door de uitgroei van de regio tot een van de drie economische topregio's van Nederland, is de mobiliteit flink toegenomen en zal deze nog verder toenemen. In dat kader is met diverse partijen het programma SmartwayZ.nl opgesteld en is gewerkt aan de Bereikbaarheidsagenda 'Brainport Duurzaam Slim Verbonden'. Deze agenda is gericht op het versterken van de (internationale) kracht van de Brainportregio. Gekoppeld aan mobiliteit en bereikbaarheid zijn duurzaamheid en lucht- en leef-kwaliteit belangrijke speerpunten.

De regio heeft een verbindende functie naar andere kennisregio's en metropolen in Europa. Om deze positie vast te houden moet de internationale multimodale bereikbaarheid verbeterd worden. Daarnaast moet ingezet worden op het verbeteren van de betrouwbaarheid en doorstroming op o.a. de A67, de A50 en de N279 Veghel-Asten. Er moet gewerkt worden aan een toekomstgericht mobiliteitssysteem met als randvoorwaarden vlot, veilig, robuust en aangenaam. In de Bereikbaarheidsagenda is dit uitgewerkt in een maatregelenpakket bestaande uit een mix van maatregelen bestaande uit smart-mobility en fysieke maatregelen voor de fiets, OV, auto en knooppunten.

Essentieel daarbij is dat ruim baan gegeven wordt aan de bus, de trein en de fiets met uitstekende fietsvoorzieningen en snelfietsroutes. Omdat de auto desondanks belangrijk blijft in de regio wordt het wegverkeer met directe toegangswegen en een uitstekende doorstroming, verleid om de autosnelwegen en de N279 te gebruiken en weg te blijven van de stads- en

dorpskernen en uit het groen. Prioriteit binnen de versnellingsafspraken met de provincie heeft het inrichten van de bundelingswegen waar de N615 deel van uitmaakt.

Voor wat betreft de glasvezel is de ambitie om deze voorziening in 2025 in alle woningen en gebouwen te hebben.

Ad 5. Duurzaamheid en klimaat.

De regio wil schoner, slimmer en zuiniger omgaan met de ruimte en grondstoffen optimaal (her)benutten. Gestreefd wordt naar een duurzame locatieontwikkeling: herontwikkeling en transformatie van bestaande gebieden (zoals bedrijventerreinen) is daarvoor een essentieel onderdeel. Speerpunten daarbij zijn energietransitie, circulaire economie, klimaatadaptatie en een gezonde leefomgeving.

Provinciaal is de ambitie vastgelegd om in 2050 energieneutraal te zijn en onafhankelijk van fossiele brandstoffen. In de Versnellingsafspraken die met de provincie zijn gemaakt is de ambitie benoemd om als slimste regio ook de eerste energie-neutrale regio van Nederland te zijn. Naast het terugdringen van het energiegebruik moet dit gebeuren door duurzame opwekking van energie. Voor wat betreft de duurzame opwekking van energie is een kansenkaart opgesteld waarop is aangegeven waar kansen liggen om aan de slag te gaan met wind, zon, biomassa en geothermie. Uit deze kansenkaart blijkt dat er voor een deel van het grondgebied van Laarbeek, gelegen ten oosten van de N279 en ten zuiden van de Gemertseweg, kansen liggen voor de toepassing van geothermie. Omdat energiewinning gezien wordt als een (economische) sector van belang, wordt op zoek gegaan naar ruimtelijke randvoorwaarden en kansrijke gebieden voor het accommoderen van nieuwe energievoorzieningen, zoals zonnepanelen, windmolens, geothermie en een nieuw warmtenet.

Zoals we in de maanden mei en juni van het vorig jaar hebben kunnen ervaren zorgt het veranderende klimaat voor meer extremen in het weer (wateroverlast en hagelstenen zo groot als tennisballen met de nodige materiële schade als gevolg). Daardoor heeft klimaat-adaptief grondgebruik hoge prioriteit en consequenties voor de ruimtelijke planning en (her)ontwikkeling van gebieden. Samen met de waterschappen en andere partners is een klimaatstresstest uitgevoerd, waarmee de kwetsbaarheid van de regio op dit onderdeel in beeld is gebracht. Gekeken is naar de thema's waterveiligheid, wateroverlast, droogte en hitte. Als onderdeel van deze test is daarbij inzicht gekregen rondom adaptatiestrategieën en mogelijke maatregelen om ons/de regio aan te passen aan de veranderende omstandigheden. De regionale ambitie is om in 2020 het beleid klimaatbestendig te laten zijn en in 2050 het gebied zelf. De aspecten inbreng en afstemming zijn al afdoende aan de orde gekomen onder het kopje aanleiding. Onderstaand wordt nog nader ingegaan op het doorlopen proces en het vervolgtraject.

Procedure: Naar een gedragen ISR.

Bij brief van 18 april jl. is het concept van de ISR aangeboden aan de colleges van Burgemeester en wethouders van de 21 gemeenten, Gedeputeerde Staten en de Dagelijkse Besturen van de Waterschappen Aa en Maas en de Dommel, waarbij de mogelijkheid is geboden

om voor zover nodig hierop te reageren. Van deze mogelijkheid is door diverse gemeenten, de provincie en de waterschappen gebruik gemaakt. De gegeven reacties, die overwegend lokaal georiënteerd zijn, vaak een sub-regionaal karakter hebben of tekstueel van aard zijn, zijn gebundeld in het overzicht 'opmerkingen en verbetervoorstellen' dat u als bijlage bij dit voorstel aantreft. In dit overzicht wordt tevens aangegeven hoe met de opmerkingen en verbetervoorstellen is/wordt omgegaan.

Voor Laarbeek zijn met name de aanpassingen van belang die betrekking hebben op de transitie van het landelijk gebied en met name het gegeven dat deze transitie zich niet beperkt tot het hergebruik van vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen. Dit geldt eveneens voor het doorontwikkelen van agrarische gebieden, deels tot consumptielandschap met opgaven tot verbetering van de kwaliteit van het landschap ten behoeve van wonen, recreatie, ontspanning en natuurdoelstellingen.

Kanttekeningen o.a. financiële, juridische, communicatieve en veiligheidsaspecten

Op dit moment heeft de ISR geen financiële consequenties. Dit kan actueel worden op het moment dat het uitvoeringsprogramma wordt opgesteld en uitgewerkt. Bij dat proces worden echter ook de gemeenten betrokken.

Vervolgstappen

De ISR: Het vervolg.

Uitvoeringsprogramma .

De ISR is een actieve uitnodiging aan overheden, ondernemers en burgers om een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de regio. In de ISR zijn pilots en projecten benoemd die bijdragen aan de realisatie van de ambities. Na de vaststelling van de ISR wordt een traject opgestart om tot een uitvoeringsprogramma te komen, met daarin projecten, pilots en innovatieve onderzoekstrajecten. Een visie krijgt pas waarde wanneer aan de realisatie daarvan gewerkt wordt met de partners in de regio. Daarbij zal de schaal waarop de opgave speelt leidend zijn. Als een opgave op regionale schaal speelt, wordt het onderwerp van het uitvoeringsprogramma. Speelt een opgave op sub-regionaal of lokaal niveau, dan is het geen onderwerp voor het regionale uitvoeringsprogramma.

Evaluatie en actualisatie

De ISR is opgezet als een webdocument. Dit maakt het mogelijk om het document te linken aan een externe website en documenten, en om bijvoorbeeld de informatie over projecten te actualiseren. Met enige regelmaat zal het echter nodig zijn om de Strategie zelf aan te passen aan gewijzigde prioriteiten of andere ontwikkelingen die daar aanleiding toe geven. Wijzigingen worden voorgelegd aan de gemeenteraden. Daarbij wordt er van uitgegaan dat een actualisatie om de twee jaar een goede termijn is om de strategie levend en actueel te houden.

Bijlagen (meegezonden stuk(ken), ter inzage gelegde stukken)

De brief van 20 juli jl. gericht aan de gemeenteraden van de 21 MRE-gemeenten;

Het overzicht 'opmerkingen en verbetervoorstellen'.

Voorstel van college van burgemeester en wethouders van Laarbeek d.d. 5 september 2017

Vaststellen van de Integrale Strategie Ruimte als gezamenlijke ambitie voor de ruimtelijke ontwikkeling van de Metropoolregio Eindhoven (MRE).

het college van burgemeester en wethouders van Laarbeek,

de secretaris,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Meertens', enclosed within a large, loopy oval shape.

M.J.M. Meertens

de burgemeester,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'F.L.J. van der Meijden', written in a cursive, flowing style.

F.L.J. van der Meijden